

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

Придунайська філія

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(ВИБІРКОВОЇ)
«ОСНОВИ ТРУДОВОГО ПРАВА»***

Спеціальність **D3 Менеджмент**

Освітній рівень: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітня програма: **Менеджмент**

МАУП 2025

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Основи трудового права
Шифр та назва спеціальності	D3 «Менеджмент»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 год. Лекції: 16 Семінарські заняття: 14 Самостійна робота студентів: 60
Терміни вивчення дисципліни	6 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://drive.google.com/file/d/1xzrzS7MY-UVUAC_jsaKJ4pTGmPQW0KE/view?usp=sharing

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Федосєєв Петро Михайлович	
Науковий ступінь	кандидат юридичних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри права
Дисципліни, які викладає НПП	Правознавство, Цивільне право, Цивільний процес Складання процесуальних документів, Право інтелектуальної власності, Цінності громадянського суспільства, Правові засади менеджменту, Бізнес-право, Сучасні механізми захисту прав людини
Напрями наукових досліджень	Цивільно-правове та цивільно-процесуальне регулювання приватноправових відносин, судовий захист цивільних прав і законних інтересів, складання процесуальних документів, правове регулювання інтелектуальної власності, правові засади управлінської та підприємницької діяльності, проблематика трудового права, сучасні національні та міжнародні механізми захисту прав і свобод людини, формування цінностей громадянського суспільства.
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: 0009-0004-9424-7430
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	pravokafedrapf@gmail.com
Контактний тел.	+38067-406-20-49
Портфоліо викладача на сайті кафедри / Інституту / Академії	https://izmail.maup.com.ua/assets/files/fedoseev-portfolio.pdf

Анотація курсу. Вибірковий навчальний компонент «Основи трудового права» спрямований на формування у здобувачів освіти спеціальності «Менеджмент»

системного розуміння правових засад регулювання трудових відносин та їх значення для ефективного управління персоналом. Курс орієнтований на поєднання теоретичних положень трудового права з практичними потребами управлінської діяльності та кадрової політики підприємства.

Зміст курсу охоплює основні інститути трудового права, зокрема поняття та принципи трудового права, джерела правового регулювання праці, правовий статус суб'єктів трудових правовідносин, порядок виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин. Значна увага приділяється питанням правового регулювання працевлаштування, укладення та виконання трудового договору, колективно-договірного регулювання, робочого часу і часу відпочинку, оплати праці, гарантійних і компенсаційних виплат.

Окреме місце у курсі займають правові засади трудової дисципліни, матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин, охорони праці, професійного навчання та підвищення кваліфікації працівників. Курс також розкриває механізми вирішення трудових спорів, нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю.

Предметом вибіркового освітнього компонента «Основи трудового права» є трудові та пов'язані з ними правовідносини, що виникають у процесі реалізації права на працю, організації та управління трудовою діяльністю, а також правові механізми регулювання взаємодії між працівником і роботодавцем.

Предмет курсу охоплює норми та інститути трудового права, які визначають порядок виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин, правовий статус їх суб'єктів, умови праці, робочий час і час відпочинку, оплату праці, дисципліну праці, матеріальну відповідальність сторін, охорону праці, колективно-договірне регулювання, вирішення трудових спорів, а також здійснення нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю, з урахуванням потреб управлінської та кадрової практики.

Метою вивчення вибіркового освітнього компонента «Основи трудового права» є формування у здобувачів освіти спеціальності «Менеджмент» системних знань про правові засади регулювання трудових відносин та розвиток здатності застосовувати норми трудового законодавства у процесі управління персоналом з метою забезпечення законності, соціальної справедливості та ефективної організації праці.

Завданнями опанування навчального компонента є формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про систему трудового права та його місце у правовому забезпеченні управління персоналом, ознайомлення з основними принципами, джерелами та інститутами трудового законодавства, розкриття правового статусу суб'єктів трудових правовідносин і особливостей їх взаємодії, формування знань щодо порядку виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин, умов праці, робочого часу і часу відпочинку, оплати праці та гарантійних і компенсаційних виплат.

Завданнями курсу також є розвиток у здобувачів освіти здатності застосовувати норми трудового права у практиці управління персоналом, формування навичок правомірного вирішення питань трудової дисципліни, матеріальної відповідальності та охорони праці, ознайомлення з механізмами колективно-договірного регулювання,

вирішення трудових спорів, здійснення нагляду і контролю за дотриманням законодавства про працю.

В результаті вивчення вибіркового освітнього компонента «Основи трудового права» здобувачі повинні:

знати:

- сутність і місце трудового права в системі національного права та його значення для управління персоналом;
- основні принципи та джерела трудового права;
- правовий статус суб'єктів трудових правовідносин, їх права й обов'язки;
- порядок виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин;
- правові засади працевлаштування та укладення трудового договору;
- правове регулювання робочого часу і часу відпочинку;
- систему оплати праці, гарантійні та компенсаційні виплати;
- правові основи трудової дисципліни та матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин;
- правові засади охорони праці, професійного навчання і підвищення кваліфікації працівників;
- механізми вирішення трудових спорів, нагляду і контролю за дотриманням законодавства про працю;

вміти:

- оцінювати трудові договори й інші кадрові документи;
- приймати правомірні управлінські рішення щодо організації праці, робочого часу та оплати праці;
- забезпечувати дотримання трудової дисципліни та вимог охорони праці;
- визначати підстави та обсяг матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин;
- запобігати виникненню трудових спорів і застосовувати правові механізми їх вирішення;
- використовувати національні та міжнародні трудові стандарти у професійній діяльності менеджера.

Пререквізити. Вивчення дисципліни базується на знаннях та компетентностях, отриманих під час опанування таких обов'язкових компонентів: «Правознавство», «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Психологія» та «Самоменеджмент».

Постреквізити. Результати вивчення освітнього компонента «Основи трудового права» використовуються здобувачами під час опанування дисциплін «Основи управління бізнесом», «Мотиваційний менеджмент» та «Логістичний менеджмент», зокрема в частині правового регулювання робочого часу, оплати праці та відповідальності сторін. Набуті знання є базою для проходження переддипломної практики та підготовки кваліфікаційної роботи бакалавра, де студенти аналізують правові аспекти управління персоналом, оцінюють правові ризики кадрових рішень, розробляють проекти внутрішніх локальних актів (колективних договорів, правил внутрішнього розпорядку) та формують рекомендації щодо забезпечення соціально відповідальної політики підприємства.

Набуті компетентності застосовуються у майбутній професійній діяльності випускників за спеціальністю «Менеджмент» під час виконання функцій адміністрування персоналу, організації процесів найму та звільнення працівників, забезпечення дотримання трудової дисципліни й норм охорони праці. Отримані навички дозволяють ефективно взаємодіяти з професійними спілками та органами державного нагляду, професійно врегульовувати індивідуальні та колективні трудові спори, а також забезпечувати правову безпеку бізнесу через мінімізацію ризиків порушення трудового законодавства в умовах динамічного ринкового середовища

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	Методи навчання/методи оцінювання
Змістовий модуль 1. Правове регулювання трудових відносин та управління персоналом		Методи навчання: – освітній процес ґрунтується на поєднанні на поєднанні лекційних і практичних форм навчання. Лекційні заняття проводяться у форматі оглядових і проблемних лекцій, а також лекцій-візуалізацій. Практичні заняття реалізуються у формі семінарів-дискусій, що передбачають обговорення правових ситуацій у сфері трудових правовідносин на підприємствах; – для формування прикладних і професійних компетентностей застосовуються інтерактивні методи навчання, зокрема аналіз ситуаційних кейсів (case study), мозковий штурм, робота в малих групах, моделювання ситуацій, а також виконання індивідуальних і групових завдань у межах самостійної роботи здобувачів освіти, спрямованих на оцінювання трудових правовідносин і вибір оптимальних правових рішень. Методи оцінювання Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою і включає: - поточний контроль: усне опитування, експрес-тестування, розв’язання ситуаційних задач та захист індивідуальних завдань; - модульний контроль: письмова модульна контрольна робота (МКР) після завершення змістовного блоку; - підсумковий контроль: залік (письмова робота з теоретичними завданнями).
Тема 1	Трудове право як правова основа управління персоналом	
Тема 2	Суб’єкти та правовідносини у сфері трудового права в діяльності менеджера	
Тема 3	Правове регулювання працевлаштування та укладення трудового договору	
Тема 4	Колективно-договірне регулювання трудових відносин на підприємстві	
Тема 5	Робочий час, час відпочинку та оплата праці як елементи управління персоналом	
Тема 6	Трудова дисципліна та матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин	
Тема 7	Правове забезпечення охорони праці, професійного навчання та розвитку персоналу	
Тема 8	Трудові спори, нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю	
Модульна контрольна робота		
Форма контролю залік		

Технічне обладнання та програмне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу з дисципліни «Основи трудового права» передбачає використання навчальних аудиторій, обладнаних сучасними технічними засобами навчання, а також доступ до бібліотечних фондів, у

тому числі електронних інформаційних ресурсів, необхідних для опрацювання нормативно-правових актів і навчально-методичних матеріалів.

Для візуалізації навчального матеріалу під час лекційних, практичних і семінарських занять використовується мультимедійне обладнання, зокрема персональні комп'ютери, мультимедійні проєктори та засоби відображення інформації. Виконання практичних і самостійних завдань, підготовка до семінарських занять, аналіз нормативно-правових актів і судової практики забезпечуються доступом до мережі Інтернет, зокрема через бездротове Wi-Fi покриття, а також використанням офіційних електронних правових ресурсів і освітніх платформ.

Форми та методи контролю

Система оцінювання знань здобувачів включає поточний та підсумковий (семестровий) контроль.

Поточне оцінювання здійснюється систематично під час практичних і семінарських занять з метою перевірки рівня засвоєння теоретичних основ, сформованості навичок діагностики та прогнозування, а також уміння застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення для моделювання й аналізу даних.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю.

Участь студентів у навчальному процесі реалізується через усні виступи, презентації досліджень, доповіді за результатами розбору кейсів, а також активне залучення до фахових дискусій та мозкових штурмів. Письмова складова роботи охоплює виконання контрольних і тестових завдань, підготовку рефератів та конспектів за матеріалами лекцій і самостійного опрацювання.

Методи поточного контролю.

Методичний інструментарій поточного контролю з дисципліни «Основи трудового права» поєднує усні та письмові форми оцінювання та спрямований на перевірку рівня засвоєння теоретичних знань і сформованості практичних умінь застосування норм трудового права у управлінській діяльності.

Усний контроль здійснюється у формі фронтальних та індивідуальних опитувань, співбесід, а також активної участі здобувачів вищої освіти у семінарських обговореннях, дискусіях, розв'язанні навчальних і практичних ситуацій, аргументованому обґрунтуванні власної позиції відповідно до тематики освітнього компонента.

Письмові види робіт передбачають виконання індивідуальних і групових завдань, підготовку коротких письмових відповідей, застосуванні нормативно-правових актів і судової практики, виконання ситуаційних (кейс-) завдань, а також підготовку письмових обґрунтувань прийнятих рішень відповідно до тематики освітнього компонента.

Оцінювання також здійснюється на основі спостереження за навчальною активністю здобувачів під час розв'язання кейсів, перевірки результатів презентацій індивідуальних або групових завдань, а також проведення експрес-тестування з використанням завдань відкритого та закритого типів.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Теми	Поточний контроль знань						Підсумковий контроль		Загальна кількість балів
	Семінар 1 (Тема 1,2)	Семінар 2 (Тема 3,4)	Семінар 3 (Тема 5)	Семінар 4 (Тема 6)	Семінар 5 (Тема 7)	Семінар 6 (Тема 8)	Модульна контрольна робота	Залік**	
Робота на семінарському занятті	6	6	6	6	6	6	20	20*	100
Самостійна робота	4	4	4	4	4	4			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Критерії та порядок оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до чинного Положення про оцінювання у закладі вищої освіти.

Модульний контроль проводиться на завершальному занятті змістового модуля у формі письмового тестування.

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (А) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);
- оцінка «добре» (В) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
- оцінка «добре» (С) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;
- оцінка «задовільно» (E) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.

Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

«А» - 18-20 балів;

«В» - 16-17 балів;

«С» - 14-15 балів;

«D» - 12-13 балів.

«E» - 10-11 балів;

«FX» - менше 10 балів.

Підсумкова семестрове оцінювання з дисципліни «Основи трудового права» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності.

До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
4	4	3	1-2	0

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання навчальної діяльності здобувачів під час практичних (семінарських) занять, зокрема перевірку засвоєння теоретичного матеріалу на основі усних відповідей, участі в обговореннях, підготовки доповідей, повідомлень і презентацій.

Оцінювання також передбачає виконання індивідуальних та групових завдань, розв'язання ситуаційних кейсів, підготовку письмових робіт за темами самостійного опрацювання, узагальнення навчального матеріалу та формулювання висновків.

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом тестування, виконання письмових контрольних робіт, а також у формі підсумкового контролю. Заохочується підготовка навчально-наукових матеріалів (тез доповідей, коротких оглядів тощо), що сприяє розвитку навичок самостійної навчальної та професійної діяльності.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Успішне опанування вибіркового компонента «Основи трудового права» вимагає від здобувачів освіти високої самодисципліни та відповідального ставлення до навчального процесу. Обов'язковими умовами є регулярне відвідування лекційних, семінарських і практичних занять, активна участь в аудиторній роботі, а також своєчасне і якісне виконання всіх видів самостійних та контрольних завдань, передбачених програмою. У разі пропуску занять або отримання незадовільних результатів студент зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість шляхом відпрацювання відповідних тем.

Невіддільною складовою навчання є суворе дотримання норм академічної етики та культури поведінки. Освітній процес базується на принципах академічної доброчесності, що передбачає виключно самостійне виконання всіх письмових робіт, доповідей та презентацій. Будь-які запозичення думок чи текстів інших авторів мають супроводжуватися коректними посиланнями на першоджерела. У межах курсу неприпустимими є будь-які прояви академічної недоброчесності, зокрема плагіат, самоплагіат, фабрикація та фальсифікація даних, списування, обман, хабарництво чи необ'єктивне оцінювання.

Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <http://rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
4. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80>
5. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям інвалідам: Закон України від 16.11.2000 № 2109-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14>
6. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
7. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 № 1057-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>
8. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21.03.1991 № 875- XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>

Основна література:

1. Бутинська Р. Я. Трудове право України: навчальний посібник / Р. Я. Бутинська, Н. П. Мокрицька. Львів: «Галицька видавнича спілка», 2022. 312 с.
2. Венедіктов С. В. Трудове право України: підручник. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Діа, 2024. 228 с.
3. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. 376 с.
4. Трудове право України: підручник / В.І. Щербина, Д.І. Сіроха, А.М. Соцький. 2-ге вид., перероб і допов. Київ, 2025. 523 с
5. Чанишева Г. І. Трудове право України : навчально-методичний посібник / Г. І. Чанишева. Одеса: Фенікс, 2022. 282 с.

Допоміжна література:

1. Зміст конституційного права на належні, безпечні і здорові умови праці в сучасних умовах: теоретико-прикладний нарис: монографія / за наук. ред. проф. О.М. Ярошенка. Харків: Юрайт, 2021. 248 с.
2. Конопельцева О.О. Стан здоров'я працівника як підстава розірвання трудового договору за ініціативою роботодавця. Проблеми законності. 2020. № 149. С. 80-91.
3. Красюк Т.В. Особливості правового регулювання праці фрілансерів в Україні. Порівняльно-аналітичне право: електр. наук. фах. вид. 2020. № 4. С. 358-364.
4. Назаров Д.В., Шаров Є.В. Забезпечення судового захисту трудових прав та законних інтересів працівників в умовах воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. №12. 2023. С. 175–178.
5. Назаров Д.В., Федосєєв П.М., Бажак А.С. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин, її відмінність від майнової відповідальності сторін цивільних правовідносин. Abstracts of XIII International Scientific and Practical Conference «Modern ways of development of science and the latest theories», December 11-13, 2023, Madrid, Spain. С. 148–151

6. Основні принципи правового регулювання оплати праці в Україні *aurea mediocritas*. Ярошенко О. М., Іншина М. І., Жигалкіна І. П., Довбиш К. К., Пікуль В. П., Джура Х. Ю. Видавництво Юрайт, монографія. 2020. 204 с.

7. Розірвання трудового договору у випадку невідповідності працівника займаній посаді або виконуваній роботі: актуальні питання правової теорії і практики: монографія. / за заг. ред. О.М. Ярошенко, М.І. Іншина, І.П., Жигалкіна, К.М. Плєсньова. Харків: видавництво Юрайт, 2020. 196 с.

8. Укладення трудового договору за законодавством України та окремих зарубіжних країн/ Наньєва М.І. Вид. Фенікс. 2018. 202 с.

9. Ярошенко О. М., Вапнярчук Б.В. Щодо сутності поняття «робочий час» та його характерних ознак. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки», 2018. Вип. 1. Т. 1. С. 126-129.

10. Ярошенко О.М. Необґрунтована відмова у прийнятті на роботу: поняття, сутність, правові наслідки. Проблеми законності. 2019. Вип. 144. С. 71-80.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://www.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Верховного Суду <https://supreme.court.gov.ua/supreme>
4. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>